U.G. 5th Semester Examination - 2022

SANSKRIT

[HONOURS]

Discipline Specific Elective [DSE]

Course Code : SANH-DSE-T-02

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** questions in Sanskrit with Devanāgarī Scripts: 2×10=20

निम्नोक्तेषु **दश** प्रश्नान् सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेहि :

क) वृहदारण्यकोपनिषदि कति अध्याया: सन्ति? तत्र कति काण्डानि?

ख) ''न वा अरे भूतानां कामाय...'' केनेदमुक्तम्? अत्र 'अरे' इति पदेन को बोध्य:?

ग) किं नाम मननम्?

घ) योगसूत्रग्रन्थे कति पादा: सन्ति? के च ते?

ङ) योगशब्दस्य का व्युत्पत्ति:? योगसूत्रग्रन्थस्य प्रथमं सूत्रं किमस्ति?

च) क्रियायोग: कतिविध:? के च ते?

छ) किं तावत् योगाङ्गानां द्वितीयमङगम्? तस्य कति भेदा:?

[Turn Over]

ज) किं नाम ध्यानम्? योगसूत्रग्रन्थस्य कस्मिन् पादे ध्यानलक्षणं वर्णितमस्ति?

झ) चित्तवृत्तीनाम निरोध: कथं सम्भवति? योगसूत्रानुसारेण लेख्यम्।

ञ) गीतायां कति अध्याया: सन्ति? अस्या: द्वितीयाध्यायस्य नाम किम्?

ट) गीताशब्दस्य का व्युत्पत्ति:? गीताया: प्रवक्ता क:?

ठ) गीताया: चतुर्थाध्यायस्य नाम किम्? अस्मिन् अध्याये कति श्लोका: सन्ति?

ड) ''नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मण:''—अत्र वक्ता किं वक्तुमैच्छत्?

ढ) ''न हि कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत्''—तात्पर्यं विवृणोतु।

ण) गीतानुसारेण के सर्वकिल्बिषै: मुच्यन्ते के च पापमेव भुञ्जते?

2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20

अधोधृतेषु प्रश्नेषु यथेच्छं **चत्वार:** समाधेया: :

क) वृहदारण्यकोपनिषदि आम्नातस्य निदिध्यासनस्य स्वरूपं प्रतिपादयत।

ख) वङ्गाङ्गलान्यतरभाषया अनूद्यताम्:

स होवाच-न वा अरे पत्यु: कामाय पति: प्रियो भवति, आत्मनस्तु कामाय पति: प्रियो भवति। न वा अरे जायये कामाय जाया प्रिया भवति, आत्मनस्तु कामाय जाया प्रिया भवति। न वा अरे पुत्राणां कामाय पुत्रा: प्रिया भवन्ति, आत्मनस्तु कामाय पुत्रा: प्रिया भवन्ति।

ग) योगसूत्रानुसारेण क्रियायोगस्य स्वरूपमालोचनीयम्।

घ) ''तत्र स्थितौ यत्नोऽभ्यास:''—योगसूत्रमिदं प्रपञ्चय।

ङ) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारेण ज्ञानयोगस्य विषय: संक्षेपेण प्रतिपादयत।

च) मानवाचारपरिशुद्धौ भक्तियोगोपयोगं प्रदर्शयत।

3. Answer any **two** of the following questions. One must be written in Sanskrit language with Devanāgarī Script): 10×2=20

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्न**द्वयमुत्तरत** तयोरेकमवश्यं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम्। :

क) ''अरे दर्शनेन श्रवणेन मत्या विज्ञानेनेदं...'' कुत्र इयमुक्ति: दृश्यते? क: कस्यै उपदिष्टवान्? वक्ता आत्मोपलब्धये यदुपदिष्टवान् तत् पर्यालोचयत।

ख) योगसूत्रानुसारेण योगशब्दस्य कोऽर्थ:? योगाङ्गानि कानि? योगाङ्गेषु यथाभिमतं योगाङ्गद्वयस्वरूपमुद्घाटय।

ग) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारेण कर्मयोगस्वरूपं संक्षेपेण प्रदर्शय।

घ) व्याख्या कार्या (कस्यचन **द्वयस्य**): 5+5=10

i) एवं प्रवर्तितं चक्रं नानुवर्तयतीह य:।
अघायुरिन्द्रियरामो मोघं पार्थ स जीवति।।

ii) आत्मा वा अरे द्रष्टव्य: श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यो मैत्रेयि।

iii) यद् यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जन:।
स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते।।